

Jaan Kaplinski

Ti költők verseljetek csak...

Ti költők verseljetek csak én repülő hal vagyok
kimondom amit gondolok
kiszáradnak a vizek és a levegőt egyre nehezebb belélegezni
utolsó álmukat alusszák a nagy szent teknősök a bálnavadászok házaiban
kettéhasad az ima a szavak leperegnek
mint a kéreg a kiszáradt fenyőfákról
tudom hogy vízre és levegőre van szükségünk hogy úgy
úszhassunk röpkülhessünk lélegezhessünk
lélegezzünk és énekeljünk
mert általunk lesz jövő az emlékekből
szavainkban bújnak meg a jövő nemzedékének szárnyai
bennünk rejlik a vád is önmagunk ellen az unokák gonosz szavai
és a káromkodások ajkukon faggatjuk önmagunkat
hogyan hol vagyunk mit tettünk és mit nem tettünk
mit nem mondtunk ki miért nem cselekedtünk
mikor a bálnavadászok fölosztották maguk közt a tengereket és
a borskereskedők az utolsó szigetfüzéereket

Van kakas, mely hajnalhasadás előtt ébred...

Van kakas mely hajnalhasadás előtt ébred van sziget
mely egy nap alatt magasabbra nő
a tengerből csak a só marad meg elég és a hamu
visszahullik a sötétben ringó hullámokra
egyszerű ez vannak pusztuló kristályok a mészkőben vannak
hulló cseppek a vízerekben
oly messzire tőlem és a külvárostól ahol lakom és mégis
oly vigasztalók és jóságosak mint ezek
a mamutok és barlangi medvék akik éjjelente
fölkeresnek és úgy nyalogatják kormos arcomat
mint ez a szél mely valahonnan távolról és mélyről süvít
a hegy és a föld túloldaláról

JAAN KAPLINSKI (1941–2021) észt költő. Összeállításunk ízelítő a Magyar Napló Kiadónál kora tavasszal megjelenő kötetéből.

onnan ahol nap süt és bárányok szunyókálnak a patakparton
a harangvirágok és a pipacsok tengerében
de közelebbiek és valóságosabbak mint a sokféle madár nyoma
a láthatár homokjában
zsebrákok falják a sügérrajokat egy elsüllyedt hajó
roncsai között
egy bálna nyitott hasa búzlik küszöbömön
melyet a világ tengere nyaldos és minden sója és vize
minden madara jó- és rossztulajdonságai
a kötelek melyek lemarták a húst tenyeredről és a tűz
mely ráncokat mart arcodba
nőd és gyermekeid akik megoldják ezeket a csomókat
és ugyanazt álmodják amit te is
ugyanazokat a barlangokat és víz alatti áramlatokat szeleket
és ugyanazokat a madárszigeteket és legelőket

Mintha nem harapnék belőled eleget...

Mintha nem harapnék belőled eleget,
tartui tavasz, mintha a szemem
nem falna többet zöldből, mintha a lábam
nem koptatná eleget a folyóra vezető kis sikátorokat,
Rózsa-köz, Domb-köz, Péter-köz, Nyúl- és Mókus-köz. A kertekben orgonák
nyílnak, zsenge fű bújik ki a macskakövek és a sétaút járólappjai közül,
karvastagságú nyír döntötte le
a vaskos falat: a kövek halomban a földön
az életerős fagyökerek körül,
senki sem építi őket vissza, mintha itt felejtődtek volna
egy régmúlt időből: vakolt kőfal, kovácsoltvas kapu
és egy ciprusbokor a bejárat mellett. Odébb kis tó,
melyet már-már hatalmába kerít a békalencse
mint minden nyáron. Megint egy kőfal és mögötte
a hársfák és juharfák árnyékában
a csalán, a balzsamfű, a sás, a bojtorján,
alattuk és a mohlepte kőlapok alatt,
mélyen a lomberdő földjébe süppedve
szunnyad az, ami belőlük megmaradt, akiknek a nevét
alig tudom már kibetűzni: H-a-n-n-a,
L-i-b-e-s-ma-n-n... D-a-v-i-d...

És eljött a nyolcadik reggel...

És eljött a nyolcadik reggel leszaggatták a tapétákat
a mészpor alól kikandikált a halottak keze
a felhők leszakadtak horgonyaikról a kozmikus folyók áradni kezdtek
a méhek keresztülrepültek a hajókon a gyermekkor keresztülrepült
az ítélet napján és a bekötött könyveken
ó te veszteségeink öröme pitypang
egy eltévedt vándor tüzes markában
egész pitypangtengerek Ki most lett önmaga
ki idegen hol a béklyó hol a rozsdá hol a kötél a hamu
minden csak álom színültig tele a házak a csónakok a szekerek és a szemek
a napóra a tegnapi pihenéshez összecsuksza színes szárnyait
az erdei madársóskában rókák szundítanak a konyhában a tűzhelynek dőlve pihen
egy fiatal tehetséges boszorkány csontozata
sok még az idő és nincs aki mérné vagy felnyitná
a sírokat és megmondaná hogy mit kell tennünk vagy hogy
pontosan mikor kezdődik a tavasz
nincs még kenyér és nincs víz nincsenek kikötők se legelők és nincsenek
ábécék csak alfától ómegáig rengeteg a szántó
nincsenek ökrök se barázdák nincs szántóvető és nincs
a tárgyaknak tisztességes nevük
csak reggel van a nap megolvasztja a pecsétet és a horizonton
megjelenik egy határozott azúrkék határvonal
mi evezővel a kezünkben születünk ezek a mi
kezünk emlékei szél és vér
amikor partra szállunk nincsenek partok és mi sem vagyunk a nagy
csendben minden a tavasz szíve körül kering
s az ujjak közül magok hullanak a mélybe

A verseim gyakran nem is versek...

A verseim gyakran nem is versek, hanem részei egy, a világnak szóló nagy szerelmi vallomásnak, hosszú költői felsorolásai azoknak az embereknek és tárgyakkal, akiket szeretek. Fiatalkoromban gondolatok voltak, érzések, szorongások, sóvárgások és örömök. Úgy jöttem erre a világra, mint egy hőlégballon, nagy és színes gömb, amelyben benne volt minden. Évek múltán a gömb lehűlt, összelappadt, és én egyre gyakrabban láttam azt, ami van. Ezt pedig hol csodálatosnak, ünnepélyesnek, hol érdekesnek találtam. A csoda érzete nem múlt el, ellenkezőleg, ma még erősebb és tisztább, mint valaha. A falióránk, amely 1902-ben készült Valgában, még mindig működik. Ütne is, ha megvolna a lánc, amelyre egy másik súlyt akaszthatunk. De nem hiszem, hogy a hangjához hozzá tudnék szokni. Az óra most 11-et mutat. 1992. december 31-ét írunk. Ahogy oly sokszor, most is papírra vetek valamit, amiről nem tudom, nevezhetem-e versnek. Nem vesz igénybe sok időt és összecseng az évvégi hangulattal. Ehhez jól illenék egy óraütés. Arra gondolok, hogy ezzel egy valgai órásmester kívánna nekem és a családomnak boldog holnapot. Csakhogy én nem tudnám viszonzni a jókívánásait.

Jávorszky Béla fordításai

JÁVORSZKY BÉLA (1940) író, műfordító, diplomata. Egy ízben (1990–1994) finnországi, két ízben (1991–1994 és 1999–2022) észtországi, lettországi és litvániai nagykövet. Finn, svéd és észt szépirodalmat fordít. Legutóbbi kötete: *Fordul a világ. Rendszerváltó nagykövetként Finnországban és a Baltikumban* (Magyar Napló Kiadó, 2021).